

УДК: 611.127:591.4-092.9.

М.Ю. Жаріков**ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ СТУДЕНТАМ
ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ***ДЗ «Дніпропетровська медична академія» МОЗ України)***Жаріков М.Ю.** Особливості викладання анатомії людини студентам заочної форми навчання // Український медичний альманах. – 2014. – Том 17, № 1. – С. 153-154.

У даній статті проведено аналіз системи викладання анатомії людини з основами гістології на кафедрі анатомії людини Державного закладу «Дніпропетровська медична академія» МОЗ України. Описано структуру та етапи викладання предмету та підсумкового оцінювання, а також проаналізовано якісну та абсолютну успішність за останні чотири роки.

Ключові слова: анатомія людини, клінічна фармація, навчальний процес, якісна успішність, абсолютна успішність.**Жариков Н.Ю.** Особенности преподавания анатомии человека студентам заочной формы обучения // Украинский медицинский альманах. – 2014. – Том 17, № 1. – С. 153-154.

В данной статье проведен анализ системы преподавания анатомии человека с основами гистологии на кафедре анатомии человека Государственного учреждения «Днепропетровская медицинская академия» МЗ Украины. Описана структура и этапы преподавания предмета и итогового оценивания, а также проанализирована качественная и абсолютная успеваемость за последние четыре года.

Ключевые слова: анатомия человека, клиническая фармация, учебный процесс, качественная успеваемость, абсолютная успеваемость.**Zharikov N.Y.** Features of teaching human anatomy to students of intramural-correspondence form of education // Український медичний альманах. – 2014. – Том 17, № 1. – С. 153-154.

In this article analyzed system of teaching human anatomy, with the basics of histology, at the Department of Anatomy of the State Establishment "Dnipropetrovsk Medical Academy" Ministry of Health of Ukraine. The structure and stages of teaching the subject and the final evaluation, analysis of quality and absolute success in the last four years.

Keywords: human anatomy, the clinical pharmacy, the learning process qualitative performance, absolute performance.

Вступ. У зв'язку з відкриттям на базі Державного закладу «Дніпропетровська медична академія» МОЗ України (ДЗ «ДМА») фармацевтичного факультету, що потребує організації як денної, так і заочної форми навчання студентів, постала необхідність в перегляді та оптимізації методичних основ викладання навчальних дисциплін, в тому числі й анатомії людини. Анатомія людини відіграє значну роль у системі медичної освіти, і є фундаментом медицини та пов'язаних з нею дисциплін, у тому числі і спеціальності «Клінічна фармація», хоча доля цього предмету є меншою. Від якості організації навчального процесу на пряму залежить і успішність студентів в засвоєнні предмету, особливо для студентів-заочників. Тому основною метою даного дослідження було проаналізувати ефективність існуючої системи викладання та оцінювання курсу анатомії людини з основами гістології для студентів заочної форми навчання спеціальності «Клінічна фармація», що запроваджена на кафедрі анатомії людини ДЗ «ДМА».

Основна частина. Навчальний процес для студентів заочної форми навчання здійснюється згідно Законів України [1, 2, 3,4], та розробленому на їх основі «Положенню про заочну форму навчання зі спеціальності 7.12020102 «Клінічна фармація» в ДЗ «Дніпропетровська медична академія» МОЗ України) Організація навчального процесу містить у собі три основних складники: лекційний курс, практичні заняття та самостійна робота студентів. В умовах заочної форми навчання основну роль відіграє саме самостійна форма роботи студентів. Якщо у робочій програмі для студентів очної форми навчання тієї ж спеціальності самостійна робота складає 40-60% від загальної кількості годин навантаження, то для заочників обсяг самостійної роботи перевищує обсяг аудиторних занять у 5 разів. Тому процес організації самостійної роботи та самоорганізації студентів

буде відігравати найважливішу роль у формуванні високого рівня успішності.

Для вивчення анатомії людини з основами гістології студентами заочної форми навчання протягом першого семестру 1 курсу відведено 72 навчальні години, з яких: 6 – лекції, 6 – практичні і семінарські заняття та 60 годин – самостійна робота. Учебний процес на кафедрі організовано наступним чином: на початку семестру студентам проводиться консультація з приводу структури та обсягу предмету, системи вимог та структури оцінювання, рекомендованої літератури, а також отримують завдання для контрольної роботи (тему реферату) з переліку питань відведених для самостійного опрацювання, та методичні матеріали навчального курсу. Протягом семестру студенти мають можливість отримувати поточні консультації у доцентів і викладачів кафедри щодня у години, відведені для консультацій та відпрацювань занять. Наприкінці семестру під час сесії студенти відвідують практичні заняття та лекції, готуючись до підсумкового іспиту.

Враховуючи специфіку навчального процесу та погодинне навантаження, оцінювання студентів заочної форми навчання побудоване на основі традиційної системи і шкали оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Для оптимізації і об'єктивізації оцінювання на кафедрі запропоновано і використовується модифікована традиційна система з введенням окремих компонентів кредитно-модульної системи. Це надає можливість максимально об'єктивізувати оцінювання за рахунок наявності чітких, математично обґрунтованих критеріїв оцінки, що є зрозумілим для студентів і значно зменшує кількість спірних питань щодо оцінки. Дана система відображена у регламенті навчального процесу кафедри і містить наступні положення:

1. На кожному з трьох семінарських занять студент отримує оцінку за традиційною шкалою, четверта оцінка виставляється на підставі захисту контрольної роботи.

2. Кожна оцінка конвертується у бали поточної успішності («5» - 30 балів, «4» - 20 балів, «3» - 10 балів, «2» - 0 балів).

3. До складання іспита допускаються студенти, які відвідали всі практичні заняття та лекції або відпрацювали пропущені заняття в установленому порядку; отримали позитивні оцінки з усіх

семінарських занять та контрольної роботи (мінімальна сума балів – 40). Відповідно, максимальна сума балів поточної успішності складає 120 балів.

4. Іспит складається з перевірки теоретичних знань (тестових завдань) та практичних навичок (письмова відповідь), за кожний вид роботи нараховуються відповідні бали (табл. 1).

5. За умов отримання мінімально необхідної кількості балів поточної успішності та на іспиті, проводиться підсумковий підрахунок балів з дисципліни з виставленням остаточної оцінки (табл. 2).

Таблиця 1. Розподіл балів при проведенні іспиту.

		Іспит
Тестовий контроль	Кількість тестових завдань	20
	Кількість балів за одну вірну відповідь	7
	Максимальний бал за тестовий контроль	20
Практичні навички	Кількість практичних питань	4
	Максимальний бал за одну вірну відповідь	15
	Максимальний бал за практичні навички	60
Мінімальна необхідна сума балів за іспит		50
Максимальна сума балів за іспит		80

З наведеного графіку видно щорічне зростання вказаних показників. Показники якісної та загальної успішності є суттєво вищими ніж у

студентів цієї ж спеціальності денної форми навчання. Таку тенденцію можна пояснити двома факторами.

Таблиця 2. Критерії оцінки з дисципліни.

Сума балів	Традиційна оцінка
170-200	«5»
140-169	«4»
90-139	«3»
Менше 90	«2»

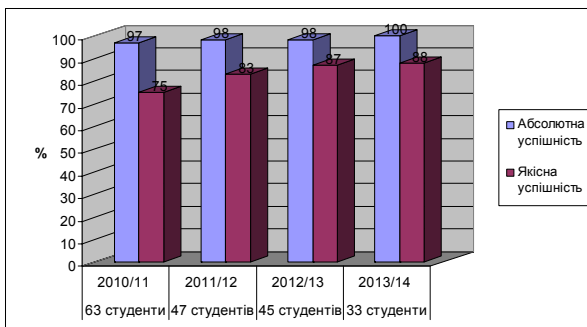
По-перше: дещо жорсткіші вимоги до студентів денної форми навчання, а по-друге, і це є найвагомим фактором – більша мотивація. Останнє пояснюється тим, що заочну форму навчання вибирають більш свідомо і цілеспрямовано, студенти-заочники більш «зрілі», деякі з них вже мають вищу освіту, в тому числі, і медичну. Це можна зрозуміти з характеру їх питань на лекціях і консультаціях – більш конкретних та практично орієнтованих, а також з вищого рівня дисципліни та самоорганізованості.

Висновки та перспективи подальших досліджень. З урахуванням вищевикладеного можна зробити наступні висновки:

Враховуючи показники успішності студентів, запропоновані методичні підходи та заходи, які запроваджуються на кафедрі є адекватними та ефективними. Застосування запропонованої системи підсумкового оцінювання є доцільним, з огляду достатньої її об'єктивності і простоти використання.

Досягнення високих результатів навчання обумовлено використанням послідовного підходу до викладення матеріалу, повним забезпеченням навчально-методичним матеріалом та обов'язково з урахуванням базової підготовки та мотиваційно-психологічних особливостей студентів.

Одним з основних недоліків вищевикладеної системи є складність отримання студентами поточних консультацій протягом семестру, за рахунок територіальної віддаленості та обмежений проміжок часу для консультацій. Ліквідація цього недоліку можлива із більш широким запровадженням дистанційних форм навчання (онлайн-лекції, консультації тощо), що дозволить збільшити глибину розуміння предмету і, відповідно, підвищити успішність. Дану проблему планується висвітлити у подальших дослідженнях.

Рис. 1. Динаміка показників абсолютної та якісної успішності студентів заочної форми навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Закон України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 №2984-III.
 2. Наказ МОЗ України від 24.02.2000 № 35 «Про особливості ступінчастої освіти медичного та фармацевтичного спрямування».
 3. Постанова Кабінету Міністрів України від

07.08.1998 № 1247 «Про державні стандарти вищої освіти».
 4. Постанова Кабінету Міністрів України від 21.01.1998 №65 «Про ступеневу освіту».

Надійшла 11.12.2013 р.
 Рецензент: проф. Ю.М.Вовк